

Η ΑΡΙΣΤΗ ΦΙΛΗ ΤΩΝ ΝΕΑΝΙΔΩΝ

(Ἐκ τῶν τοῦ Ἑρνέστου Λεγούδε).

... Ἡμέρας τινὰς μετὰ τὸ πρῶτον μάθημα εἰσῆλθεν ἡ δεκαεξαέτις μαθήτριά μου εἰς τὸ σπουδαστήριόν μου.

— Περὶ τίνος, τῇ λέγω, θέλομεν πραγματευθῇ σήμερον, περὶ ποιήσεως, φιλολογίας, ἢ ιστορίας; Ὅχι, ἐσκέφθην ἀντικείμενον καταλληλότερον καὶ οἰκειότερον πρὸς σε, καὶ τὸ ὠνόμασα «Ἡ ἀρίστη φίλη τῶν νεανίδων». Βλέπω, ὃ τίτλος σέ σκανδαλίζει, διὰ τῆς ἐκφράσεως δὲ τοῦ προσώπου σου μ' ἐρωτᾷς τί ἐννοῶ δι' αὐτοῦ. Εἰς τὴν ἐρώτησίν σου ταύτην ἀπαντῶ καὶ ἐγὼ διὰ ἐρωτήσεως: «Ποία ἡ ἀρίστη φίλη τῶν νεανίδων;»

Ἐπὶ στιγμὴν ἔμεινεν ἐκείνη συλλογισμένη, ἔπειτα δὲ μοὶ ἀπήντησεν·

— Ἡ μήτηρ των.

— Λαμπρὸς ὀρισμός, δυστυχῶς εἶνε ἄσχετος πρὸς τὸ θέμα μου· διότι ἐκείνη περὶ τῆς ὁποίας θὰ σοὶ ὁμιλήσω εἶνε ἡ ἀρίστη φίλη τῶν νέων μητέρων καθὼς καὶ τῶν προμητόρων μας, δηλαδὴ ὅλων τῶν γυναικῶν, προσθέτω δὲ πάσης τάξεως καὶ ἐποχῆς.

— Καὶ πῶς;

— Ναί, πλούσιαι ἢ πτωχαί, Ἑλληνίδες ἢ Ῥωμαῖαι, γυναῖκες τοῦ μεσαίωνος ἢ τῆς σήμερον, ὅλαι ἔλαβον ἀνάγκην νὰ προστρέξωσιν εἰς αὐτήν, εὖρον δὲ παρ' αὐτῇ διασκέδασιν, ἀσχολίαν, παραμυθίαν καὶ συνδρομήν.

— Ἀλλὰ τίς αὕτη;

— Ζήτησον, μάντευσον.

— Δὲν δύναμαι, δὲν ἐννοῶ.

— Θέλω σοὶ τὴν εἶπει λοιπόν· ἀλλὰ κατὰ πρῶτον κατεύθυνσον τὴν φαντασίαν σου, διότι βλέπω ὅτι εἶνε πολὺ ἐξημμένη, καὶ ὑποθέτει ἥδη ἄτομόν τι θαυμάσιον, μυστηριῶδες, μεγάλου παραστήματος... ἐνῷ θὰ σοὶ ὁμιλήσω περὶ μικροῦ πλάσματος, λεπτοῦ, ταπεινοῦ, κοινοῦ, ἀναμιγνυομένου εἰς τὴν πεζοτάτην πραγματικότητα, καὶ ἐπὶ πλέον βωθοῦ καὶ βωδοῦ! Ὅμιλεῖ ἄνευ λέξεων καὶ ἐν τούτοις ἔχει τὴν καταπειστικωτέραν γλῶσσαν!

— Ἀλλὰ ποία εἶνε ἡ φίλη αὕτη;

— Τὸ θέλεις; μάθε το... Ἡ βελόνη!

— Τι! ἐπεφώνησεν ἡ νεάνις μας μετ' ἐκπλήξεως.

— ὦ! εἶπον γελῶν, ἤμην βέβαιος ὅτι ἡ-θελες πέσει ἀπὸ ὕψηλά.

— Μὰ τί; ἡ βελόνη τοῦ ραφίματος;

— Ναὶ τοῦ ραφίματος, τοῦ κεντήματος, ἴσως καὶ τοῦ πλεξίματος· καταλαμβάνω τὴν ἐκπληξίν σου τόσον μάλλον ὅσον

σήμερον παρὰ τῇ πλούσιᾳ κοινωνίᾳ ἡ βελόνη δὲν εἶνε πλέον τοῦ συρμοῦ, ἀπεσκοραχίσθη μεθ' ὅλων τῶν παλαιῶν πραγμάτων. Αἱ καθ' ἡμᾶς κομφαὶ νέαι Κυρίαι δὲν ἐργάζονται πλέον· γνωρίζω μάλιστα τινὰς μὴ ἔχουσας καὶ δακτυλήθραν! Τοῦτο συμβαίνει ἄρ' γε ἐκ προτιμῆσεως ἀσχολιῶν σπουδαιότερων, μελέτης ἢ ἀναγνώσεως; Καθόλου, ἀλλὰ παραίτιος εἶνε ὁ ἔρως τῆς φλυαρίας· οὐδέποτε γυναῖκες τῆς καλῆς τάξεως ἐφλυάρησαν περισσότερον, ὀλιγώτερα λέγουσαι. Προκύπτει ἴσως τοῦτο καὶ ἐκ τῆς πρὸς τὴν ἐργασίαν καὶ τὸν κόπον περιφρονησεως. Διατί νὰ κοπιᾷ τις κατασκευάζων πρᾶγμα ὅπερ εἰμπορεῖ ν' ἀγοράσῃ ἔτοιμον; Ἐπιθυμῶ παντὶ σθῆναι, νὰ σέ προφυλάξω τοῦ ἐλαττώματος τούτου, θέλω νὰ σοὶ ἐμπνεύσω σεβασμὸν πρὸς τὴν δυστυχῇ καταφρονημένην βελόνην διηγούμενός σοι τὴν ἱστορίαν της.

— Καὶ ἔχει ἱστορίαν;

— Βέβαια, πολὺ περιέργων μάλιστα, ἀλλὰ δύσκολον. Γνωρίζεις τὸ παλαιὸν λόγιον «Ζητεῖ βελόνην ἔς τ' ἄχυρα»; Αὕτη θὰ εἶνε ἡ ἐργασία μας· θέλομεν ἀκολουθήσει κατ' ἔχνος τὸ πτωχὸν πλᾶσμα τὸ τόσον λεπτόν, διὰ τῶν μάλιστα διαφορουσῶν ἐποχῶν, τῶν ποικιλιωτάτων περιστάσεων· ὁ κόπος μας δὲν θὰ χαθῇ, καθότι ἡ βελόνη παριστᾷ ὅχι μόνον τὴν ἐργασίαν τῶν γυναικῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν θέσιν των καταδεικνύουσα τὰς ἀλληλοδιαδόχους φάσεις ταύτης, ἐν γένει δὲ εἰκονίζει ἀπὸ τινος ἀπόψεως ἐκάστην ἐποχὴν.

Ἴσως ἐπειδὴ ἡσχολήθην πολὺ περὶ αὐτήν, πολλὰ ἐν αὐτῇ ἐνείδον, οὐχ ἥττον τὴν φαντάζομαι ζῶν τι μικρὸν ὄν τοσοῦτον μεταβάλλεται, εὐρίσκουσα θέσιν ἐν παντὶ καιρῷ, συμβαδίζουσα μὲ τὰς διαφορὰς συνηθείας, ὁρέξεις καὶ συρμούς.

— Ἀρχισε! ἀρχισε! μοὶ λέγει διακόπτουσα με ἡ μαθήτριά μου.

— Καλὰ, ὥς ἀρχίσωμεν ἀπὸ τὴν ἀρχήν, δηλαδὴ τὴν ἀρχαιότητα. Μία ἐκ τῶν μάλλον ποιητικῶν καὶ ἐξόχων γυναικῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ὀφείλει τὴν δόξαν της εἰς τὴν βελόνην.

— Καὶ ποία αὕτη;

— Ἡ Πηνελόπη.

— Ἡ Πηνελόπη!;

— Δύνασαι νὰ ρηθῇς ὅτι ὁ ὅλον ἐν ὑφαινόμενος καὶ πάλιν καταστρεφόμενος ἐκείνος ἰστός της, ὑπῆρξε τὸ σύμβολον τῆς συζυγικῆς πίστεως αὐτῆς, συγχρόνως δὲ μέσον ἀμύνης κατὰ τῶν μνηστήρων, συνεπῶς ἡ αἰτία τῆς ἀπαθανατίσεώς της; Τοῦτο καταδεικνύεται καὶ ἐκ τοῦ ἀκολούθου τερπνοῦ χωρίου τῆς Ὀδυσσεΐας: Ἐπανελθὼν εἰς Ἰθάκην ὁ Ὀδυσσεύς, παρούσιάζεται εἰς τὴν Πηνελόπην ὡς βασιλεὺς

φυγάς, ὅστις ἄλλοτε ἐξένισε τὸν Ὀδυσσεά λεγῶν αὐτῇ κατὰ πρῶτον :

Ἦ γύναι, οὐκ ἂν τίς σε βροτῶν ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν νεϊκέοι· ἦ γάρ σευ κλέος οὐρανὸν εὐρὺν ἰκάνει·

Τουτέστιν

Ἦ γύναι, οὐδεὶς θνητῆς, κάτοικος τῆς ἀπείρου γῆς δύναται νὰ σὲ μεμψθῇ, διότι ἡ δόξα σου φθάνει τὸν εὐρὺν οὐρανόν. Πόθεν ἡ δόξα αὕτη; ἐκ τοῦ ὅτι τὸ εὐφυὲς καὶ συγκινητικὸν τέχνασμα τῆς Πηνελόπης, ἀπὸ τῆς Ἰθάκης διαδοθὲν εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα, κατέστησεν αὐτὴν γνωστὴν ὡς πρότυπον συζύγου. Ἡ ἰδίᾳ διηγεῖται διὰ μαγευτικῶν στίχων τοὺς ὑποίους πρέπει νὰ σοὶ μεταφράσω, τί ὑπηγόρευσαν αὐτῇ οἱ θεοὶ νὰ εἴπῃ πρὸς τοὺς μνηστῆρας, οἵτινες κατέδιωκον αὐτὴν διὰ τοῦ ἔρωτός των: «Νέοι «μνηστῆρές μου, ἀφοῦ ἀπέθανεν ὁ διὸς Ὀδυσσεύς, περιμένετε, μὴ ἐπισπεύδετε τὸν γάμον μου, ἕως ὅτου ἐκτελέσω τὸ σάβανον διὰ τὸν ἥρωα Λαέρτην, ὅταν τὸν καταλάβῃ ἡ ὀλεθρία μοῖρα τοῦ αἰωνίως ἀποκοιμίζοντος θανάτου, μήπως ἀγανακτήσῃ τις ἀνὰ τὸν δῆμον τῶν Ἀχαιῶν, ἐὰν οὗτος κῆται ἄνευ «σινδόνος, ἐνῶ πολλὰ ἐκέκτητο ζῶν.»

«Οὕτω τοῖς εἶπον· ἐπέστη δὲ ἡ ἀλαζὼν «ψυχὴ των· Τότε τὴν ἡμέραν μὲν ὕφαινον τὸν ἱστόν, τὴν νύκτα δὲ τὸν κατέστρεπον ἀφοῦ «ἤναπτον δᾶδας. Ἐπὶ τρία ἔτη διέλαθον διὰ τοῦ τρόπου τούτου τοὺς Ἀχαιοὺς, ἀλλ' ὅτε «ἦλθε τὸ τέταρτον, διεδέχοντο δὲ ἀλλήλας «αἱ ἐποχαί, παρερχομένων τῶν μηνῶν καὶ τῶν «ἡμερῶν, ἐφωράθην πλέον προδοθεῖσα ὑπὸ θεαρχαπινίδων ἀναιδῶν, μηδὲ ὅλως συμμεριζομένων τὰς δυστυχίας μου. Καὶ τότε ἐκ τῶν «ἐπιπλήξεων ἠναγκάσθην νὰ τελειώσω τὸ ὕφασμα καὶ ἄκουσα, τῶρα δὲ οὔτε δύναμαι «νὰ ἐκρύβω τὸν γάμον, οὔτε ἄλλο τι τέχνασμα «εὐρίσκω.» Μετὰ τὴν σύντομον ταύτην διήγησιν ἔπεται τεμάχιον ὅπου καταφαίνεται πάλιν, ὑπὸ ἄλλην μορφήν, ἡ ἐπιδεξιότης τῆς Πηνελόπης καὶ τὸ φίλτρον αὐτῆς. Ὁ Ὀμηρὸς ἐν τῇ θαυμασίᾳ του γνῶσει τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς παρουσιάζει τὴν Πηνελόπην ὄχι μόνον πιστὴν ἀλλὰ καὶ συνετήν. Ἡ μακρὰ κατὰ τῶν μνηστῆρων πάλη, ἡ διαβίωσις ἐν μέσῳ κινδύνων καὶ δυσχερειῶν ἀνέπτυξαν ἐν αὐτῇ τὴν περίσκεψιν καὶ δυσπιστίαν· ὥστε πρὶν πιστεύσῃ τοὺς λόγους τοῦ ἀγνώστου, θέλει νὰ βεβαιωθῇ ἐὰν τῷ ὄντι οὗτος ἦτον ὁ ξένιστος τὸν Ὀδυσσεά. Διηγῆσού με, τῷ λέγει, ὁποῖα ἔφερεν ἐνδύματα ὁ ἴδιος ὁποῖος ἦτο καὶ οἱ ἐταῖροι οἵτινες τὸν ἠκολούθουν :

Εἰ ἐτεὸν δὲ κεῖθι σὺν ἀντιθέοις ἐτάροισιν ξένιστος ἐν μεγάροισιν ἐμὸν πόσιν, ὡς ἄγορεύεις, εἰπέ μοι ὅπποι' ἄσσα περὶ χροῖ' εἴματα ἔστο, αὐτὸς θ' οἷός ἐ'ην, καὶ ἐταῖρους, οἱ οἱ ἔποντο.

Ἦ γύναι, τοῦτο εἶνε δύσκολον μετὰ τὰς ἑπτὰ, καθ' ὅτι παρῆλθεν ἤδη τὸ εἰκοστὸν ἀπ' οὗ διεβήσαν ἐκεῖθεν· οὐχ ἥττον θέλω σοὶ εἶπει τὰς λεπτομερείας ταύτας, καθόσον ἡ μνήμη μου μοὶ τὰς ἀναπαριστᾷ. Ὁ Ὀδυσσεὺς ἔφερε χλαῖναν διπλὴν οὐλὴν καὶ πορφυρᾶν, συνδεομένην διὰ χρυσῆς περόνης· τὸ ἐμπροσθεν ἦτο ποικίλως κεντημένον· μετὰ τοὺς ἐμπροσθίους πόδας κύων ἐκράτει νέαν ἔλαφον ἀσπαίρουσαν προσβλέπων αὐτῇ· ἐθαύμαζον δὲ πάντες πῶς ἐνῶ ἦσαν χρυσὰ τὰ ζῶα ταῦτα ἐφαίνοντο ὡς ἐν τῇ πραγματικότητι, ὁ μὲν κύων στραγγαλίζων τὴν λεῖαν του, ἡ δὲ ἔλαφος ἀγωνιώσα. «Ἦ ξένη, ἂν καὶ πρὶν ἐφθασες ἐλεεινὸς εἰς τὸ μέγαρόν μου, τοῦ λοιποῦ θὰ εἶσαι φίλος μου σεβαστός. Ἐγὼ ἐκέντησα τὸ ἐνδύμα ἐκεῖνο τοῦ συζύγου μου, τὸ ἐξήγαγον δὲ ἐκ τοῦ θαλάμου καὶ τὸ ἔδωκα εἰς αὐτὸν κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀναχωρήσεώς του· ἡ ἰδίᾳ προσήρμοσα τὴν χρυσὴν ἐκείνην λαμπρὰν περόνην πρὸς στολισμόν.»

Λοιπὸν, λέγω πρὸς τὴν μαθήτριά μου, τί φρονεῖς περὶ τοῦ ἑδαφίου τούτου; ἡ πορφυρὰ χλαῖνα δὲν ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸν πένθιμον πέπλον, παρουσιάζοντα ἕκαστον τὴν Πηνελόπην εἰς δύο διαφόρους ἡλικίας; τὸ μὲν πρῶτον ὡς νέαν, τρυφερὰν, εὐτυχῇ, τὸ δεύτερον σκυθρωπὴν, εὐσταθῇ, ὀλιγώτερον ὥραϊαν ἴσως, ἀλλὰ πάντοτε μετὰ τὴν αὐτὴν καρδίαν. Πιθανῶς ἄλλο τι ἐν τῇ διηγῆσει ταύτῃ σ' ἐθελῆεν εἶτι πλέον ὡς νεάνιδα.

— Τῷ ὄντι.

— Ἀλλὰ ποῖον;

— Ὁ πλοῦτος τῶν κεντημάτων καὶ ἡ ἐπιτυχὴς ἔκφρασις τῶν ζώων ὅσα ἐκεῖ παρίστανται.

— Ἀκριβῶς ἐκεῖ βλέπεις ὅτι ἡ βελόνη δὲν ἐβοήθει τὴν γυναῖκα μόνον εἰς τὸ νὰ κάμνῃ ἐργόχειρα χρήσιμα ἀλλὰ καὶ καλλιτεχνήματα· δὲν θ' ἀπορῆς δὲ πλέον διὰ ταῦτα, ὅταν μάθῃς τὴν διδασκάλισσαν τῆς Πηνελόπης· ἀμέσως θὰ σοὶ τὴν εἴπω. Πρὶν ὅμως ἀφήσωμεν τὴν Ὀδυσσεὶν ἐπιθυμῶ νὰ ἐφελκύσω τὴν προσοχήν σου εἰς γεγονὸς χαρρακτηριστικώτατον ὡς πρὸς τὸ θέμα μας. Ὁ αἰοιδὸς Φῆμιος ἐψάλλεν εἰς τὰ συμπόσια τῶν μνηστῆρων τὰ μεγάλα συμβάντα τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, ἡ Πηνελόπη τὰ ἤκουσέ ποτε ἐκ τοῦ ἄνω δώματος ὅπου κατόκει, κατέβη τὴν ὑψηλὴν κλίμακα τοῦ μεγάρου, ὑπὸ δύο θεραπαινίδων συνοδευομένη, καὶ περιδάκρυς λέγει πρὸς αὐτόν· «Φῆμιε, παῦσον τὰ θλιβερά ἄσματά σου διότι κατασυντρίβουσι τὴν καρδίαν μου, ἐνθυμίζοντά με τὰς δυστυχίας τοῦ συζύγου μου».

«Μῆτέρ μου, λέγει ὁ Τηλέμαχος, μὴ ὀνειδίξεις τὸν Φῆμιον διὰ τ' ἄσματά του· ἡ σκληρὰ τύχη τῶν Ἑλλήνων εἶνε ἔργον τῶν θεῶν·

ἄς λάβῃ δύναμιν ἡ ψυχὴ σου νὰ τὸν ἀκούῃ. Ἀνάβα εἰς τὰ δώματά σου, μητέρα μου, ἀνάλαβε τὰς ἐργασίας σου, μοίρασον τὰ ἔργα των εἰς τὰς γυναῖκάς σου· τὸ δικαίωμα τοῦ λόγου ἐν ὁμηγύρῃ ἀνήκει εἰς τοὺς ἄνδρας, ἰδίως ἐμέ, ὅστις πρέπει νὰ ἄρχω ἐν τῷ μεγάρῳ τούτῳ.» Αἱ ὀλίγαι αὗται λέξεις σοὶ παρουσιάζουσι τὴν διπλὴν ἔποψιν τῆς θέσεως τῶν γυναικῶν ἐν τῇ ἀρχαιότητι, τὴν ὑποταγὴν καὶ βασιλείαν των.

Ὁ Τηλέμαχος δεκαπενταέτης μόλις διατάσσει τὴν μητέρα του, ἐπειδὴ εἶνε ἀνὴρ, καὶ ἐν τῇ ἀπουσίᾳ τοῦ πατρὸς τοῦ ἀρχηγὸς τῆς οἰκογενείας· ἡ Πηνελόπη ὑπακούει εἰς αὐτὸν καὶ ἀναβαίνει εἰς τὰ δώματά της· ἐκεῖ ὅμως διατάσσει αὐτὴ, εὐρισκομένη ἐν τῷ κράτει της, τῷ κράτει τῆς ἐργασίας. Αἱ περὶ αὐτὴν νεάνιδες εἰς τὰς ὁποίας δίδει διαταγὰς δὲν εἶνε ὅλαι δοῦλαι ἢ ὑπηρέτριαι, ἀλλὰ ἐργάτιδες τῶν ἔργων τῶν ὁποίων καὶ ἡ ἰδίᾳ μετέχει, ψυχὰι τὰς ὁποίας ὁδηγεῖ, ὑπὴκοοι ὧν προεδρεύει, τέλος λαὸς τὸν ὁποῖον κυβερνᾷ. Τὸ σκῆπτρον της δὲ ποῖον; ἡ βελόνη!

— Εὐρίσκω εἰς ὅλα ταῦτα πολὺ τὸ ἐνδιαφέρον, μοὶ λέγει ἡ μαθήτριά μου, ἀλλ' ἐπεθυμῶ νὰ ἐγνώριζα καὶ τὸ ὄνομα τῆς διδασκαλίσσης τῆς Πηνελόπης.

— Ἡ Ἀθηνᾶ.

— Ἡ Ἀθηνᾶ ἡ θεά;!

— Ναί, ἡ μυστηριώδης, ἀνιγματοῦδης θεά, ἥτις συνενώνει τόσους χαρακτῆρας, ὥστε ἐν ἑαυτῇ παρουσιάζει τρεῖς ἢ τέσσαρας θεότητες, παριστῶσα τὸν πόλεμον διὰ τοῦ κράνους της, τὴν εἰρήνην διὰ τῆς ἐλάϊας, τὴν φρόνησιν διὰ τῆς γλαυκός· ἔδῃλον δὲ διατὶ ἐλλείπει ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῆς ἡ κερκὶς καὶ τὸ ἀδράκτιον, ἐν ᾧ πρήδρευεν εἰς τὰ γυναικεῖα ἔργα. Ὁ Ὅμηρος ἀναφέρει αὐτολεξεῖ ὅτι αὕτη ἐδίδοι μαθήματα εἰς τὴν Πηνελόπην.

— Ἡ Ἀθηνᾶ νὰ διδῇ μαθήματα κεντήματος!

— Πρόσθετε ὅτι ὡς καθε καλλιτέχνης εἶχε μεγάλην φιλοτιμίαν, οὕσα δὲ εἰς ἄκρον εὐαίσθητος καὶ εὐέξαπτος ἤθελε μαθητρίας, δὲν ἀνείχετο ὅμως ἀντιζήλους, καὶ μάλιστα καταχρωμένη ἐνίοτε τῆς ἰσχύος αὐτῆς ὡς θεᾶς, ἐτιμῶρει ὅσας ἐτόλμων ν' ἀξιῶσι τοιοῦτον τίτλον.

Ἡ μαθήτριά μου μὲ προσέβλεψε γελῶσα, καὶ λέγει·

— Εἶμαι βεβαία ὅτι ἔχεις καμμίαν διήγησιν ἐπὶ τούτου.

— Ναί, καὶ μάλιστα ἐπὶ θέματος τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ γνωρίζης, καὶ ὅμως θὰ τὸ ἀγνοῇς, καθόσον ἀνάγεται εἰς τὴν μυθολογίαν, αὕτη δὲ νομίζω ὅτι δὲν ἀποτελεῖ μέρος τῶν σπουδῶν σας.

— Ἀ! ὄχι.

— Καταλαμβάνω τὸν λόγον, ὡς μὴ οὕσα θετική, μόνον δὲ ποιήσιν περιέχουσα· ἀλλ' ἡμεῖς οἵτινες θεωροῦμεν τὴν ποιήσιν ὡς κάλλιστον μέσον ἀγωγῆς, θέλομεν ἀνατρέξει εἰς ποιητὴν, τὸν χαριέστατον Ὀβίδιον, καὶ ζητήσῃ παρ' αὐτοῦ μίαν τῶν ὠραιωτέρων σελίδων τῆς ἱστορίας τῆς παιδείας βελόνης. Ἰδοὺ αἱ Μεταμορφώσεις τοῦ, θὰ προσπαθῇσω ὅτε μὲν μεταφράζων, ὅτε δὲ συνοψίζων νὰ συλλέξω διὰ σέ τὸ ἄνθος τοῦ τερπνοτάτου τῶν ἐν αὐταῖς διηγημάτων του: Ἡ Ἀράχνη, νέα κόρη Λυδῆ, θυγάτηρ ὑπαντοῦ ἐριούχων, κατέστη τόσον ἐπιδέξιος εἰς τὴν ἀκίδα καὶ τὴν βελόνην, ὥστε κατὰ τὸν ποιητὴν, αἱ νύμφαι τοῦ Τρωῶλου ἐγκατέλιπον τοὺς χλοερούς λόφους των, καὶ αἱ τοῦ Πακτωλοῦ τὰς δροσεράς των κρήνας, καὶ ἤρχοντο νὰ βλέπωσι τὴν Ἀράχνην ἐργαζομένην, προτιθέμεναι δὲ νὰ τὴν εὐχαριστήσωσιν, ἀπεκάλουν αὐτὴν εὐνοουμένην μαθήτριάν τῆς Ἀθηνᾶς. Ἀλλ' ὁ τίτλος οὗτος τῇ ἐφάνη προσβλητικὸς, καθ' ὅτι τὸ ὄνομα τοιαύτης διδασκαλίσσης ἐπεσκίαζε τὴν τέχνην της, ἐνῷ ἐπεθύμει νὰ εἶνε αὐτοδιδάκτος, ὀφείλουσα τὸ πᾶν εἰς ἑαυτήν.

«Ἐὰν ἡ Ἀθηνᾶ εἶνε διδασκαλίσσά μου, λέγει, ἄς ἔλθῃ νὰ μετρηθῇ μετ' ἐμοῦ· τὴν προκαλῶ, καὶ θὰ κλίνω γόνυ ἐνώπιόν της, ἐὰν μὲ νικήσῃ.»

— Ἀλλὰ μοὶ ὠμίλησας περὶ τῆς φιλοτιμίας τῆς Ἀθηνᾶς· νομίζω ὅτι καὶ ἡ Ἀράχνη κατὰ τοῦτο τὴν ὁμοιάζει.

— Περίμενε δὲ τὸ τέλος... Τότε ἐνεφανίσθη εἰς τὸ ἐργαστήριον τῆς νεάνιδος γραῖα, λευκὴν τὴν κόμην ἔχουσα, καὶ βαδίζουσα στηριζομένη ἐπὶ ράβδου.

— Ἡ Ἀθηνᾶ!

— Ἐννοεῖται. — Πλησιάζει τὴν νεάνίδα καὶ λέγει πρὸς αὐτὴν μὲ ὑποπρέμουσαν φωνήν· «Κόρη μου, θέλεις νὰ δεχθῇς παρ' ἐμοῦ συμβουλήν; ἡ φρόνησις ἔρχεται ἐνίοτε μὲ τὰ ἔτη. Ἐπιθυμοῦμαι νὰ ᾔσῃς ἡ πρώτη μεταξὺ τῶν θνητῶν εἰς τὰ ἐργόχειρα· τοῦτο πολλὰ φυσικόν· μὴ ζητῇς ὅμως νὰ ἐξισωθῇς πρὸς θεάν. Ζήτησον παρ' ἐκείνης συγχώρησιν διὰ τὴν αὐθάδειαν ταύτην, καὶ θὰ σοὶ δώσῃ τὴν χάριν, ἐὰν τὴν παρακαλέσης.

Εἰς τοὺς λόγους τούτους ἡ Ἀράχνη ἠρυθρίασεν ἐκ θυμοῦ, καὶ εἰς ἀπάντησιν «Γραῖα τρελλή, τὴν λέγει, βλέπω ὅτι δὲν πρέπει τις νὰ ζῇ πάρα πολὺ· δόσε τὰς συμβουλὰς σου εἰς τὰς θυγατέρας σου, ἢ τὴν νύμφην σου, ἐὰν ἔχῃς τοιαύτην· ὅσον δι' ἐμὲ προκαλῶ τὴν θεάν σου νὰ ἔλθῃ καὶ μετρηθῇ μαζὶ μου, ἐὰν τολμᾷ!»

— Ἰδοὺ με, » λέγει ἡ Ἀθηνᾶ παρουσιαζομένη αἴφνης ὑπὸ τὴν ἀληθῆ μορφήν της. Αἱ νύμφαι μένουσιν ἐκπληκτοί, αἱ παιδίσκαι τῆς Ἀράχνης

τρέμουν, ἡ νεᾶνις μόνη ἵσταται ὀρθία, μὲ τοὺς ρώθωνας τεταμένους, ἀτενίζουσα τὴν θεᾶν μὲ προκλητικὸν ὄμμα, καὶ ἤρχισεν ἡ πάλῃ.

— Βελονοπόλεμος! ἤξεύρεις ὅτι ἡ ἱστορία σου εἶνε πολὺ διασκεδαστική; Μοὶ εἶχον διδάξει ὅλα ταῦτα ἄλλὰ ξηρῶς καὶ συντόμως.

— Βεβαίως, καὶ ὁ λόγος ἀπλούστατος. Σήμερον διδάσκεται ἡ οὐσία, ἡ οὐσία καὶ μόνον ἐκτιμᾶται· ἐξακολουθῶ: ἀμφότεροι ἀρχίζουν τὴν ἐργασίαν, ἐκάστη θέτει ἐμπρὸς τῆς τὸ τάνυστρον. Ἡ Ἀθηνᾶ φιλοτιμεῖται, καὶ ἐπειδὴ κατεργάζεται τις κάλλιον παντὸς ἄλλου ὅτι ἀγαπᾷ, ἐξεικονίζει τὸν ἑαυτὸν τῆς. Τὸ πρόσωπόν τῆς, τὸ κράνος, τὴν αἰγίδα, τὴν λόγχην τῆς! τοὺς ἀγῶνάς τῆς μετὰ τοῦ Ποσειδῶνος, τὴν ἐλαίαν φυομένην κατὰ πρόσκλησίν τῆς! Ταῦτα πάντα δὲ γεννῶνται ὑπὸ τὴν βελόνην τῆς ζῶντα, σφαδάζοντα, εὐχροα. Ἐπὶ τοῦ ἱστοῦ ἀναπαριστᾷ προσέτι, ὡς ἐπιμύθιον συγχρόνως καὶ μάθημα δηκτικὸν πρὸς τὴν ἀντίζηλον, παρεμβάλλουσα μεταξὺ τῶν περιπεπλεγμένων κλάδων τῆς ἐλαίας ὡς ἐντὸς πλαισίου, τὰς διαφόρους τιμωρίας τὰς ἐπιβληθείσας εἰς τοὺς θνητούς, ὅσοι ἐτόλμησάν ποτε νὰ παλαίσωσι πρὸς τοὺς θεοὺς: τὸν μὲν μεταβληθέντα εἰς γεράνιον, τὸν δὲ εἰς πελαργόν, κτλ.

— Καὶ ἡ Ἀράχνη τί ἔκαμε τότε;

— ὦ! δὲν ἦτο νεᾶνις νὰ χάσῃ τὸν νοῦν τῆς διὰ τοιαῦτα μικρὰ πράγματα! Ἡ ἄμυνα τὴν ἐρεθίζει, ἡ βελὼν τῆς ἀποδίδει σαρκασμὸν πρὸς σαρκασμὸν, πληγὴν ἀντὶ πληγῆς: ἰχνογραφεῖ ἐπὶ τοῦ ἱστοῦ τῆς ὅλας τὰς γελοίας μεταμορφώσεις τῶν θεῶν: τὸν Ἀπόλλωνα εἰς γύπα, τὸν Βάκχον εἰς σταφυλὴν, τὸν Ποσειδῶνα εἰς δελφίνα, τὸν Δία διαδοχικῶς κύκνον, σάτυρον ἢ ὄφιν, ἅπαντα δὲ τὸσον ζωηρὰ τὰς κινήσεις, τὸσον λαμπρὰ τὸν χρωματισμόν, ὥστε αἱ νύμφαι δὲν ἐδυνήθησαν νὰ κρατήσωσι κραυγὴν θαυμασμοῦ εἰς τὴν θεᾶν τῶν! Ἡ Ἀράχνη ἐνίκησεν, ἡ Παλλὰς ὡχρὰ ἐκ θυμοῦ ρίπτεται εἰς τὸν ἱστὸν τῆς ἀντιζήλου τῆς καὶ τὸν καταξέσχίζει. Τρεῖς κτυπᾷ διὰ τῆς κερκίδος τὴν δυστυχῆ Ἀράχνην, ἥτις μὴ δυναμένη νὰ ὑποφέρῃ τὴν καταφρόνησιν ταύτην ἀπαγχονίζεται διὰ μεταξωτοῦ σχοινίου. Τότε ἡ Ἀθηνᾶ τὴν λυπεῖται, ἀλλ' ὡς ἀντίζηλος, καὶ τὴν σώζει τιμωροῦσα αὐτὴν συγχρόνως. «Ζῆσε, τὴν λέγει, πάντοτε ὅμως κρεμαμένη, ὅπως ὑπενθυμίζης εἰς τοὺς μεταγενεστέρους τὴν ποινὴν τῆς ἀλαζονίας». Λέγουσα δὲ ταῦτα ρίπτει ἐπ' ἐκείνης δηλητηριώδες ὑγρὸν, ἐξ οὗ ἡ κόμη τῆς καταπίπτει, ἡ ῥίς, τὰ ὠτά τῆς ἀφανίζονται, τὸ σῶμά τῆς συμπτύσσεται ἐξογκούμενον, τὰ ἐπιδέξια δάκτυλά τῆς μεταβάλλονται εἰς πόδας! Δὲν διατηρεῖ δὲ ἐκ τοῦ παρελθόντος ἢ τὴν τέχνην τῆς ὑφαντρίας, ἐξακολουθοῦσα νὰ ὑφαίνῃ ὡς ζῶον τὸν ἱστὸν ὃν

ἐξετέλει ὡς καλλιτέχνις· τέλος μετεβλήθη εἰς Ἀράχνην!

Ἐπαυσα τότε ἐπ' ὀλίγον· ἀποτεινόμενος δὲ πρὸς τὴν μαθήτριάν μου.—Εἰπέ, δὲν εἶνε τερπνὸν ὡς παραμύθιον τοῦ Perrault γεγραμμένον ὑπὸ ποιητοῦ; Ἐκείνη ἀντὶ πάσης κρίσεως μοὶ ἀπαντᾷ·

—Καὶ ἔπειτα;

— Πῶς ἔπειτα!

— Ἀλλὰ μόλις ἤρχισας τὸ μάθημά σου· δὲν θὰ σταματήσῃς εἰς τὴν ἀρχαιότητα βεβαίως καὶ εἶμαι περιεργὸς νὰ μάθω τί ἔρχεται κατόπιν.

— Ἄφες νὰ παραμείνω ἀκόμη ἐπὶ στιγμὴν εἰς ὅ,τι σήμερον εὐρίσκεται ἐκτὸς τοῦ συρμοῦ ὅσον καὶ ἡ μυθολογία, δηλαδὴ εἰς τὴν Ἱερὰν Ἱστορίαν καὶ ἰδίως εἰς τὸ ἐπικὸν πρόσωπον τοῦ Σολομῶντος τὸ ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς ἀληθείας σμικρυνόμενον καὶ εἰς πεζὸν ἄνθρωπον τῆς ἐποχῆς μας μεταβαλλόμενον. Αἱ παροιμίαι αὐτοῦ ἐπότισαν πολλὰς γενεάς μὲ σοφίαν καὶ ποιήσιν, ἡ δὲ τελευταία τούτων εἶνε θαυμάσιος καὶ ἀθάνατος ὕμνος πρὸς τιμὴν τῆς σοφῆς γυναικός· «Ἡ σοφὴ γυνή, λέγει πού, εἶνε τιμιωτέρα τοῦ ἀπὸ πάσης τῆς γῆς προερχομένου πλούτου.» Καὶ ἐν τούτοις, ἐκ τῶν διαφόρων ἀρετῶν, διὰ τῶν ὁποίων κοσμεῖ τὴν γυναῖκα, ποῖαν ἰδίως ἐξαίρει; Ἐργάζεται, λέγει, μὲ χεῖρας ἐπιτηδείας καὶ νοήμονας, δὲν φοβεῖται τὸ ψῦχος ἢ τὴν χιόνα διὰ τοὺς οἰκείους αὐτῆς, διότι ἐνέδυσεν αὐτοὺς διὰ διπλοῦ χιτῶνος, καὶ ὅταν ὁ σύζυγός τῆς ἐμφανισθῇ εἰς τὴν πύλην τῆς πόλεως, ἐν μέσῳ τῶν ἐπιφανεστέρων ἀνδρῶν, θὰ παρατηρηθῇ διὰ τὸν λαμπρὸν πορφυροῦν μανδύαν, ὅστις τόσον ἀρμόζει εἰς τὸ ὑψηλὸν ἀνάστημά του, καὶ τὸ πλῆθος θὰ εἴπῃ: Ἡ σύζυγός του ἐκέντησε διὰ τῶν χειρῶν τῆς τὸν μανδύαν τοῦτον!»

Ὡς βλέπεις, ἡ βελὼν εἶνε τὸ ὑλικὸν σύμβολον τοῦ γνωστοῦ ὀρισμοῦ τῆς ἀρχαίας γυναικός: «ἔμμενεν ἐν τῷ οἴκῳ νήθουσα μαλλία». Τώρα σὲ ὑπακούω, ἄς προχωρήσωμεν καὶ ὑπερβάντες μερικὸς αἰῶνας ἄς φθάσωμεν εἰς τὸν μεσαίωνα.

(Ἐπεται τὸ τέλος)

ΚΛΕΑ. ΣΚΙΑΔΑΡΕΣΗ

Η ΑΝΤΙΓΟΝΗ

ἐν Δαρμυσάδῃ.

Τῇ 1 Μαΐου (Τρίτῃ) παρεστάθη ἐν τῷ ἐνταῦθα θεάτρῳ ἡ Ἀντιγόνη τοῦ Σοφοκλέους κατὰ τὴν μετάφρασιν τοῦ Δόνερ. Τοῦτο δὲν εἶνέ τι νέον καὶ ἀσύνηθες, οὔτε ἐνταῦθα, οὔτε ἀλλαχοῦ, διότι τὸ ἀθάνατον ἔργον τοῦ Σοφοκλέους πρέπει συχνάκις ν' ἀνέρχηται ἐπὶ τῆς